

Nebe a peklo

EMANUEL SWEDENBORG

NEBE a PEKLO

dle viděného a slyšeného

Emanuel Swedenborg

VOLVOX GLOBATOR

Emanuel Swedenborg

**De caelo et ejus Mirabilibus et de Inferno,
ex auditis et visis**

přeložila Lenka Máchová

Translation © Lenka Máchová, 2011

ISBN 978-80-7511-807-3 (pdf)

Předmluva

Lidé, kteří zažili blízkost smrti, nahlédli do příštího života vstupními dveřmi, ale Swedenborg prozkoumal celý dům!

Kenneth Ring, autor a zakladatel
Mezinárodní asociace pro studium NDE

Kniha Nebe a peklo

Kniha, kterou držíte v rukou, je nejznámější a nejčtenější publikací švédského autora, myslitele a mystika Emanuela Swedenborga. Je detailním popisem života po životě, do kterého se lidé probouzejí po smrti svého fyzického těla; je o Bohu, o nebi, pekle, světě duchů a jejich obyvatelích.

Swedenborg toto dílo napsal v latinském jazyce a poprvé je publikoval v roce 1758 v Londýně. Později bylo přeloženo do asi třiceti světových jazyků včetně hindštiny, islandštiny a jazyka zulu. Do češtiny ji poprvé z latinského originálu přeložil a vydal v roce 1912 rev. J. I. Janeček (s reedicí v roce 1932). Tento nový překlad je v pořadí druhým českým překladem a vydáním celého díla.

O autorovi

Emanuel Swedenborg (1688–1772) se narodil 29. ledna 1688 ve Stockholmu v zámožné a zbožné lutherské rodině. Jeho matka, Sára Behmová, zemřela, když mu bylo osm let; Emanuelův otec, Jesper Swedberg, byl profesorem teologie na universitě v Uppsale a děkanem v tamní katedrále. Později se stal biskupem ve Skaře, což také znamenalo povýšení jeho rodiny do šlechtického stavu a změnu rodného jména ze Swedberg na Swedenborg.

Swedenborg začíná svůj aktivní život jako student na Uppsalské univerzitě; po ukončení školy hodně cestuje po Evropě a věnuje se dalšímu studiu. Jeho pozdější objevy a příspěvky vědám jsou příliš rozsáhlé, než abychom se jimi mohli podrobněji zabývat. Byl jedním z posledních polyhistorů; vynikal zejména na poli metalurgie, krystalografie, kosmologie, anatomie a fyziologie – rychle tyto obory obsáhl, rozšířil a několikrát v nich i předjal pozdější významné objevy. Zmíňme se jen stručně o několika z nich. Díky jeho znovuobjevenému čtyřsvazkovému dílu o mozku byl v roce 1968 americkou lékařskou asociací oficiálně uznán za průkopníka moderní medicíny. Dnešní vědci uznávají, že jeho objevy otevřely cestu k základům nervové a smyslové psychologie; jeho biologické studie nervového systému a mozku jsou považovány za první správné pochopení funkce malého mozku, mozkové kůry a synchronní činnosti mozku a plic. Jako první pochopil funkce žláz s vnitřní sekrecí, zejména hypofýzy. Předpověděl také mnoho teprve nedávno potvrzených fyzikálních hypotéz – např. teorii molekulárního základu hmoty a magnetismu. V oblasti kosmologie byl prvním, kdo tvrdil, že naše sluneční soustava je součástí obrovského shluku hvězd známého dnes jako galaxie Mléčné dráhy, a ten že je jedním z mnoha dalších. První formuloval nebulární hypotézu, klasickou teorii o vzniku vesmíru, kterou časově předstihl Pierra Simona de Laplaceho i Immanuela Kanta. Vydával první vědecký časopis ve Švédsku *Daedalus*, podílel se na významných inženýrských stavbách, důlních projektech, a svůj tvořivý talent prokázal i jako autor proveditelných skic budoucích strojů, včetně stáložárných kamen, ponorky, parního stroje a letadla – prvního modelu založeného na moderních aerodynamických principech létání.

Swedenborgovým hlavním filozofickým zájmem však byla kromě kosmologie přirozenost lidské duše, které ve středním věku zasvětil své nejintenzivnější pátrání. Tuto záhadu však pro něj nemohla vyřešit ani

věda, ani filozofie; mohl ji doopravdy prozkoumat až poté, co se otevřel novým schopnostem a vstoupil do vnitřních dimenzí bytí.

Tato nová etapa Swedenborgova života začala přibližně v jeho 55 letech. Swedenborg byl právě na vrcholu své profesní kariéry a byl po celé Evropě znám a uznáván jako velký vědec a filozof. Za významného muže byl považován dokonce i v rodném Švédsku, kde se nyní pohyboval v těch nejvyšších kruzích. Jeho věhlas dokazuje i to, že byl přijat za člena Švédské královské akademie věd, společnosti nejučenějších mužů Švédska, jejímž prezidentem byl známý botanik Linné, „král květin“.

V tomto již zralém věku a uprostřed svého činorodého období, kdy Swedenborg právě psal svou velkou knihu o duši, náhle začala volat po pozornosti jeho vlastní duše. Začaly se u něj dostavovat intenzivní vnitřní zážitky, pozoruhodné sny a vize. Byl to postupný, asi dvouletý proces. V oné době si Swedenborg vedl soukromé zápisky, později nazvané *Deník snů*, v nichž po několik let své zážitky zaznamenával a analyzoval. Tyto zápisky tak představují snad nejkomplexnější sbírku vnitřních zkušeností, jaká kdy byla sestavena. Zaznamenávají jeho vnitřní boje s intelektuální pýchou, intenzivními emocemi a zpochybňovanou vírou. Vidíme v něm zápasy muže, který si uvědomuje svou nehodnost a odevzdává se Bohu jako ten nejhorší člověk. Cítil, že jeho život očekává změna a že před ním leží nová a vyšší práce, avšak nechtělo se mu vzdát se filozofických studií, na kterých si tolik zakládal – přesto viděl, že tuto obět musí učinit. Ze všech mnohých pokusů tohoto období, do kterých můžeme nahlédnout, musel nakonec vyjít vyprázdněn od své vlastní vůle a předpojatých představ, než se mohl stát nástrojem pro svou budoucí práci.

Během dvou let dosáhl Swedenborgův kontakt s duchovním světem takové síly, že byl schopen za plného vědomí pobývat současně ve světě přírodním a duchovním. Řečeno jeho vlastními slovy, Pán mu postupně otevíral vnitřní zrak tak, aby mohl vědomě pobývat v obou světech zároveň a věnovat se svému novému úkolu. O tomto povolání píše v předmluvě k *Nebi a pekle*:

Lidé v církvi dnes nevědí téměř nic o nebi, pekle a svém posmrtném životě, ačkoliv to vše popisuje Slovo. Mnozí z lidí narozených v církvi tyto věci dokonce popírají. V srdcích si říkají: „Kdo odtamtud přišel, aby nám o tom vyprávěl?“ Aby

tedy takový negativní přístup, jenž vládne zejména mezi lidmi velké světské moudrosti, nenakazil a nezkazil lidi prostého srdce a prosté víry, bylo mi dopřáno pobývat s anděly a mluvit s nimi jako člověk s člověkem. Také mi bylo umožněno pozorovat, co se děje v nebi a v pekle, a to již po třináct let. Mohu tedy popsat, co jsem viděl a slyšel, v naději, že to osvětlí nevědomost a rozptýlí nevíru.

Toto povolání do nové, vyšší služby jej přimělo zanechat dosavadní práce a věnovat se především zkoumání vnitřního světa. Na vrcholu kariéry, slávy a uznání tedy opouští své celoživotní úsilí a oddává se životu ve službě Pánu. Před Swedenborgem se tak otevírá zcela nové životní zaměření, které jeho zvědavému duchu konečně poskytne nekonečný prostor k bádání. Ve svých knihách předává svou duchovní vizi skutečnosti a po dvacet devět let až do konce svého života se věnuje sepisování děl, která patří k nejpozoruhodnějším v křesťanské literatuře. Z vědce v oblasti přírodních věd se tak stává badatel na poli duchovním.

Zpočátku vydává své knihy anonymně; jeho autorství vyšlo najevo až mnohem později. Tehdy se stal pochopitelně objektem velkého zájmu a zvědavosti. Jeho současník Jung-Stilling nám o tom napsal:

Pro všechny zcela neočekávaně se tento inteligentní, učený a zbožný muž začal stýkat s duchy. Nijak se tím netajil, ale naopak často u stolu, dokonce i ve velké společnosti a uprostřed těch nejracionalnějších a vědecky orientovaných rozhovorů prohlásil: ‚O tom jsem nedávno mluvil s apoštolem Pavlem, s Lutherem nebo s nějakým jiným zemřelým člověkem.‘ Snadno si můžete představit, jak na to přítomní otevřeli ústa i oči a začali přemýšlet, jestli je Swedenborg při smyslech. Přesto občas uvedl důkazy, proti kterým se nedalo nic namídat. Byla napadána věrohodnost těchto vyprávění a tento starý dobrý gentleman byl dokonce nařčen z podvodu – toto nařčení však důrazně odmítám. Swedenborg nebyl žádný podvodník, ale zbožný křesťan. Důkazy, že skutečně byl ve styku s duchy, jsou obecně známy.

Hovořil o případech, které potvrzovali různí svědkové a o jejichž zásadní pravdivosti nemůže být pochyb. Zejména tři události způso-

bily za jeho života rozruch, přitáhly pozornost a vyvolaly komentář dokonce i od filozofa Immanuela Kanta (1724–1804), který o nich psal v dopise svému známému. Zde je jejich stručné vyličení:

1. Při své návštěvě Göteborgu Swedenborg ve společnosti asi patnácti osob náhle zbledl a před překvapenými hosty prohlásil, že ve Stockholmu (tři sta mil daleko) vypukl požár. Popisoval detaily tohoto požáru, které byly později přesně potvrzeny. 2. Pomohl jedné vdově nalézt v tajné zásuvce stolu stvrzenku na značnou sumu peněz, o které jistý zlatník tvrdil, že ji její manžel nikdy nezaplatil, přestože o tom, kde se nalézá, mohl vědět pouze zesnulý manžel. 3. Ohromil švédskou královnu Lovisu Ulriku (1720–1782), když jí prozradil rodinné tajemství, které se uchovalo pouze mezi ní a jejím zemřelým bratrem Augustem Williamem. Když jí Swedenborg sdělil, co se od zemřelého dozvěděl, královna užasla a řekla, že je to naprosto nepochopitelné, že o této věci nikdo na světě kromě zemřelého bratra a jí samotné nic nevěděl.

Přestože Swedenborg sám tyto události nezaznamenal, potvrdil jejich pravdivost a stál za tím, že dokazují jeho kontakt s anděly a duchy. V jeho době i později lidé považovali tyto a další nezávisle zaznamenané případy za doklady věrohodnosti Swedenborgova pozdějšího prohlášení.

Mezi jinými vizionáři a Emanuele Swedenborgem existují významné rozdíly. Podle svého vlastního tvrzení Swedenborg pobýval v duchovním světě zcela vědomě, tedy ve stavu plné bdělosti, což mu umožnilo udržet si rozumovou kontrolu nad svými prožitky. Na rozdíl od jiných „zážitkových“ mystiků tak Swedenborg díky svému rozvinutému kritickému a analytickému myšlení podroboval každou vnitřní zkušenost rozumovému náhledu a kritice. Stávalo se tak, že nejenom popisoval, co v duchovním světě viděl a slyšel, ale mnohokrát s jeho obyvateli i polemizoval a vyvracel jejich názory.

Dalším nevšedním rysem těchto spisů je jejich ohromující rozsah. Je velmi málo dalších autorů, kteří se tomuto rozsahu přibližují. Swedenborg je unikátní tím, že do duchovního světa skutečně vstoupil a popsal jej. V celé mystické literatuře lze stěží nalézt další dílo takového formátu, jakým je jeho *Nebe a peklo*.

Swedenborgovy spisy také vynikají svou jasností. To lze částečně přičíst skutečnosti, že mu Pán zakázal spekulovat. Cítil se tak omezen pouze na to, aby sepsal, co mu bylo zjeveno. Ruku v ruce s tím jde také skutečnost, že se nikdy nevystavuje na odiv. Swedenborg nespekuluje,

přidržuje se křesťanského rámce a neupozorňuje na sebe – to vše přispívá k tomu, že předkládá duchovní učení pokorně a jasně.

V jeho pojednáních se tak snoubí racionální, až vědecky strohý výklad duchovních skutečností s živými obrazy jeho vlastních zážitků. Jak slohem, tak především obsahem svých neobvyklých děl je Swedenborg originálním křesťanským autorem, který má po světě sice nepočtenou, ale zato oddanou obec čtenářů. Přestože se jeho díla mohou na prvý pohled jevit jako nezvyklá, k jeho ctitelům patřily i takové osobnosti jako Jorge L. Borges, Carl G. Jung, Franklin D. Roosevelt, Henry James st., Honoré de Balzac, Elizabeth B. Browningová, Arthur C. Doyle, Ralph Waldo Emerson, Czesław Miłosz nebo Johann W. Goethe – lidé, jejichž velký duch a originalita myšlení jim umožnily přenést se nad zdánlivou bizarnost popisů a dostat se přímo k jádru jejich poselství, a přijmout tak jako možnou skutečnost i to, co by většina lidí odsoudila do oblasti čiré fantazie nebo bláznovství.

Za hranicí smrti¹

Shoda toho, co Swedenborg píše o některých svých duchovních zkušenostech, s vyprávěním těch, kteří se vracejí z místa, kam byli voláni, je úžasná.

Raymond Moody, autor *Života po životě*

Ve své mysli nacházím jediné světlo, které osvětluje otázku posmrtného života, ve Swedenborgově filozofii.

Elizabeth Barrett Browningová, anglická básnířka

Dr. Moody se ve své známé knize *Život po životě*, publikované v roce 1975, stručně zmiňuje o tom, že spisy velkého švédského vědce a vizionáře Emanuela Swedenborga, sepsané více než dvě stě let před vznikem

¹ Tato část předmluvy je s úpravami a doplněním převzata z předmluvy ke knize *Svět duchů a posmrtný stav člověka*, E. Swedenborg, 2009 (samostatně vydaná prostřední kapitola této knihy).

moderního výzkumu NDE (Near Death Experience, zážitky blízkosti smrti), již tehdy jasně popsaly všechny základní rysy a náhledy týkající se jevů NDE.

Obdobnou problematikou se zabývá i americký autor Leon Rhodes ve své knize *Tunel do věčnosti – za hranici smrti*.² Autor, sám výzkumník na poli NDE, se v ní pokouší nejen poukázat na tyto nepopíratelné a zvláštní paralely a rozpracovat je, ale také na příkladu svých vlastních studií NDE doložit, že význam Swedenborgových spisů je ještě daleko větší, než jak se domníval Moody, když se zmínil o jeho zkušenostně získaných poznatcích a o jejich shodě se současnými výzkumy. Leon Rhodes ve své knize poukazuje na to, že zatímco člověk obdařený zážitkem NDE obvykle získá jen letmý pohled na realitu života po smrti, jenž zpravidla netrvá déle než několik okamžiků, Swedenborg – protože mohl do této reality cestovat svobodně ze své vůle a činil tak opakovaně po dobu dvaceti sedmi let – nám vykreslil jasný a obsažný obraz světa, jehož jsou popisy podané lidmi se zkušeností NDE pouhou předzvěstí.

Následující řádky přinášejí úryvky z výše zmíněné knihy. Podle přesvědčení autora jsou zprávy tisíců lidí, kteří zakusili zážitek blízkosti smrti, jasným důkazem toho, že neodvratný proces umírání není poslední kapitolou naší existence. Ačkoli neexistují dva lidé, kteří by prožili naprosto stejnou zkušenost, mezi mnoha tisíci popsanych zážitků existuje pozoruhodná spojitost. Tyto opakovaně prožívané „základní zážitky“ bývají v mnoha případech doprovázeny i dalšími prožitky – např. nádhernou vůní či krásnou hudbou; někdy však člověk vypovídá i o něčem negativním či nepříjemném. Velmi významné jsou také následné účinky, které se projevují v pozdějším životě člověka, po jeho „návratu“.

Autor píše: „Existuje fascinující podobnost mezi NDE a duchovním světem, který popsal před více než dvěma sty léty švédský vědec a náboženský vizionář Emanuel Swedenborg. Četl jsem a vyslechl mnoho set případů NDE – a podobnosti mezi tím, co Swedenborg tvrdil o tomto přechodu ze světa, který známe nyní, do života příštího světa, mě naplnily úctou. Jeho myšlenky o světě duchů a o životě nebe a pekla se dotýkají současného života stejně jako toho příštího.

² *Tunnel to Eternity, Beyond Near-Death*, Leon Rhodes, vydala Swedenborg Foundation, 1997. Úryvky z této knihy jsou použity se svolením nakladatele.

Emanuel Swedenborg, uznávaný vědec a filozof, psal na stránkách svých třiceti teologických knih, že na proces smrti můžeme ve skutečnosti nahlížet jako na proces přechodu. Je to přechod ze stavu „přípravy“, který nazýváme životem a který může trvat od několika okamžiků až po zralé stáří, do stavu „skutečného života“, pro který jsme byli stvořeni.“

Duchovní svět

Výmluvný swedenborgián devatenáctého století Rev. Chuncey Giles napsal vynikající studii, která předkládá racionální pohled na téma smrti. Kniha *The Nature of Spirit and of Man as a Spiritual Being* (Podstata ducha a člověka jako duchovní bytosti) byla poprvé vydána v roce 1867. Giles píše, že duchovní svět

je zde, je všude kolem nás a je od nás oddělen pouze tenkým hmotným závojem. Jsme v něm i my, ačkoliv si toho nejsme vědomi. Člověk je duchem v lidské formě, a když je závoj hmoty nadzdvížen, duchovní svět, ve kterém již předtím žil, se mu odhalí. Neodešel na žádné vzdálené místo. Nezměnil se. Vidí stejné bytosti, které byly kolem něj – a to velmi blízko – již předtím, než došlo k nadzdvížení závoje z jeho očí.

Člověk je ve své podstatě duchovní bytostí, duchem v lidské podobě; je vnitřně uspořádán jako člověk, s duchovními smysly přizpůsobenými k vnímání duchovních jevů a s přírodními smysly přizpůsobenými pro přírodní objekty. Hmotné tělo tak není vlastní součástí člověka, ale jen něčím, co udržuje a tvoří základnu pro duchovní částice, ze kterých je vlastní člověk vytvořen; je to nástroj, který používá k tomu, aby zdokonalil svou duchovní organizaci a položil základy k vytvoření vyšší struktury svého příštího života.

Duchovní svět, ačkoli neviditelný, je kolem nás po celý náš život. Naše místo a okolnosti v onom světě jsou příčinou našeho lidského narození a toho, že jsme zde připravováni pro život věčných bytostí.

Součástí NDE jsou zážitky mimo tělo, kdy duch umírajícího opouští své tělo, ale stále ještě zůstává do značné míry v tomto světě. Člověk toto prožívající si je vědom svého okolí, jednání a slov jiných a pozo-

ruje skutečnosti, které by mohly být posledními okamžiky jeho pozemského života. Přístup umírajícího, vznášejícího se někde nad hlavami ostatních, je překvapivě neúčastný ke všemu, co se děje, a nesdílí se svými vzlykajícími přáteli a příbuznými jejich zármutek. Později je velmi věrohodným svědkem všech událostí, přestože téměř neživé tělo ležící dole bývalo jeho vlastní. Jeho pohled na věc se naprosto liší od pohledu ostatních účastníků či diváků, protože je založen na zkušenosti, která není z tohoto světa.

Realita posmrtného života

Lidé se zážitkem NDE často vypovídají o tom, že se setkali s duchy, se kterými neverbálním způsobem hovořili. Šlo o výměnu myšlenek bez užití řeči, kde vlastní myšlenky byly mnohem důležitější než pouhá slova. Komunikace v obrovském duchovním světě svými možnostmi daleko přesahuje způsob řeči, jaký známe dnes.

Neverbální řeč lze nazvat přenosem myšlenek. Kdo z nás nepocítil nikdy zklamání z toho, že se marně snaží sdělit nedostatečnými a neohrabanými slovy jakéhokoliv jazyka nějakou významnou zprávu? Stejně obtížná může být i naše snaha popsat jediným slovem západ slunce či vysvětlit naši vnitřní reakci na nějaké hudební dílo. V duchovním světě však myšlenky a ideje stojí nad pouhými symboly a mohou být předány druhé osobě velikou rychlostí a velmi zřetelně. V *Nebi a pekle*, odst. 248, Swedenborg píše: „Řeč andělů nebo duchů plyne nejdříve do myšlenek člověka a pak vnitřní cestou do jeho sluchových orgánů, a tak se šíří zevnitř.“ To naznačuje, že zde dochází ke spojování myslí.

Dalším rysem zážitků NDE, o kterém vypovídají lidé, kteří navštívili odlišnou realitu, je absence času a prostoru. V raných fázích NDE je člověk jaksi osvobozený od hranic prostoru a času, pluje tmavým tunelem a dostává se do nádherné krajiny. Jedna žena vypráví, že v dálce spatřila skupinu lidí a chtěla zjistit, kdo jsou, takže si přála, aby byla u nich – a náhle se ocitla uprostřed skupinky a vítala se se starými přáteli. I jiní vyprávějí o tom, jak se pohybovali z místa na místo pouhým myšlením.

Swedenborg tvrdí, že „myšlenka zpřítomňuje“. Jinými slovy, když pomyslíme na některého člověka, tento člověk se objeví. Také platí, že

být někomu v duchovním světě nablízku opravdu znamená, že máme k danému člověku blízko či jsme si podobní ve svých sklonech a myšlenkách. Tuto skutečnost názorně vyjadřuje například událost, když se skupina lidí sejde jednoduše proto, že se zajímají o stejnou věc. Ačkoli nemusí být vždy tak jednoduché představit si tuto vnitřní podobnost, i ve svých životech zjišťujeme, jak jsme si s někým blízcí či vzdálení, podle toho, zda sdílíme stejné náklonnosti či myšlenky. Jednoduše řečeno:

Navzájem blízko si jsou ti lidé, kteří jsou v podobném stavu, a ti, kteří jsou od sebe daleko, jsou v rozdílných stavech. Prostor v nebi je tudíž vnější okolností nacházející se v souvztahném vztahu s vnitřním stavem člověka. Ze stejného důvodu jsou od sebe vzdálena jednotlivá nebe, stejně jako společenství v každém nebi a jednotlivci v každém společenství.

Emanuel Swedenborg, *Nebe a peklo*, odst. 193

Do duchovního světa dospějeme celí, ne pouze s celou pamětí, která nám promítne „přehled našeho života“, ale také se všemi svými láskami a názory. Samozřejmě si s sebou také přineseme spoustu nečistých lásek a nepravdivých představ, kterých nás nikdo druhý nezbaví. Naopak bude jen na nás, které názory a lásky si budeme přát ponechat a které odmítneme.

Proces svobodného rozhodování se úzce váže k „životnímu přehledu“, protože prožijeme znovu ona rozhodnutí, která jsme učinili za svého pozemského života. Nemusíme si tedy s sebou brát všechny své myšlenky a fantazie, které jsme si od svého mládí vytvořili, ale budeme mít šanci vše znovu přehodnotit. (...)

A tak se postupně, krok za krokem, staneme tím, kým opravdu jsme, protože v tomto světě, kde ostatní mohou číst naši mysl, tedy kde naše sféra či aura na nás ihned prozradí, kým opravdu jsme, nám nebude stát v cestě žádná přetvářka. A protože jsme každý jiný, budeme tímto procesem v duchovním světě přirozeně přitahováni k těm místům a lidem, kde se budeme cítit dobře. Tam, mezi lidmi podobného uzpůsobení, se budou moci i naše specifické schopnosti a radosti uplatnit co nejsvobodněji, ve vztazích k druhým. Zjistíme, pokud to již nevíme, že v duchovním světě každý využívá své jedinečné schopnosti k tomu, aby dělal něco pro druhé.

Smrt a blízkost smrti

Poslední okamžiky člověka na zemi jsou již dlouhé věky obestřeny strachem a mnozí o nich mají pokroucené představy. Pro velké procento lidí je smrt jedinou událostí, díky které se o nich objeví zmínka v místních novinách. Často se také používají fráze jako „odejít na místo posledního odpočinku“, a to navzdory mnohem důležitější zprávě z Nového zákona: „Není tam! Vstal z mrtvých!“.

Rev. Chuncey Giles tuto skutečnost ilustruje v knize *The Nature of Spirit*:

Jestliže smrt znamená konec naší individuální a vědomé bytosti; jestliže nezbude nic než popel či nehmotný dým, který stoupá vzhůru a smísí se s jinými prvky; jestliže všechny naše naděje, vznešené cíle, vědomí našich schopností poznávat, a štěstí, které se sotva začalo rozpínat – jestliže to vše bude přerváno smrtí a pohřbeno v hrobě, potom je člověk opravdu tou největší záhadou ve vesmíru. (...) Pokud však smrt je pouze naplněním prvního krátkého běhu života, jeho prvního krátkého rozletu; pokud označuje konec období pouhého klíčení, doby rašících nadějí, vznešených cílů a vzházejícího vědomí tužeb, které nemohou být naplněny žádným pozemským dobrem, ale jsou jen chvívícími se zárodky schopností, které jednou vykvetou a přinesou nesmrtelné ovoce; pokud člověk zanechá v hrobě pouze plenky svého duchovního novorozence a povstane odtud jako z hlubokého spánku, v dokonalé lidské podobě, s veškerou pamětí a s vědomím svého individuálního bytí, aby nastoupil na cestu nekonečného vzestupu, na které se jeho naděje změní v naplnění a cíle v dosažení – potom je smrt obrovským krokem do života.

Giles dále rozvíjí působivou analogii, ve které se zabývá otázkou rozlomení omezujících pout fyzického těla:

Rostliny i zvířata dosahují dokonalosti postupnými kroky, z nichž ty nižší slouží jako příprava pro vyšší. Když se učiní vyšší krok, prostředky, jejichž pomocí se vykonal, se stanou břemenem a bývají odhozeny. Přírodní svět je plný příkladů tohoto

zákona. (...) Vezměme si například vrabce ve vajíčku těsně předtím, než rozbije stěny svého vězení a vyletí na vzduch. Máme zde plně organizovanou bytost, a přesto ne takovou, jejíž orgány by byly adaptovány na její současné podmínky. Má kosti, svaly a peří v každém ohledu speciálně přizpůsobené pohybu ve vzduchu. Každá část vrabce je utvořena tak, aby byla co nejlépejší, a jeho svaly jsou uspořádány a sestaveny v orgány takovým způsobem, aby dávaly tělu sílu tam, kde jí má nejvíc zapotřebí. Křídla jsou sestavena do takového tvaru, aby rozrážela vzduch a nadzvedávala jej. Vrabec má oči, aby viděl, plíce, aby dýchal, a hrdlo, aby zpíval. Ve skořápce však žádnou z těchto schopností uplatnit nemůže. Představme si, že by si byl vědom svého stavu, zatímco by si tam ležel ve svém vajíčku, ale neznal by žádný jiný svět než ten, ve kterém by přebýval. Snad by pocítil chuť roztáhnout křídla a rozeznít své hrdlo zpěvem, ale ani pro jednu z těchto činností by neměl žádné vodítko. Kdyby o tom přemítal, jak to dělá spousta lidí, asi by si řekl: „Není tu nic, co by mě uspokojilo či potěšilo; nevím však nic o tom, co je za tím. Tato skořápka je hranicí mého vesmíru. Kdyby se zničila, mohl bych propadnout zkáze nebo se rozpustit mezi ostatní prvky.“ Věříme však, že každá kost, sval i pírkó, každý vnitřní i vnější orgán je pravým prorokem svého budoucího stavu. Víme také, že každé proroctví bývá naplněno. Tyto orgány předvídají jiný svět nevýslovné dokonalosti ve srovnání s oním světem, ve kterém se vytvářely. Prorokují o vzduchu a o světle, o radostných písních a společných letech, o semenech a všelijaké potravě – a každé proroctví bývá splněno do puntíku.

Bez vášnivě poetické prózy Chuncey Gilese by to nebylo to pravé, avšak jedním z nejčastějších obrátů lidí popisujících NDE bývá prohlášení: „Bylo to opravdové!“

Božský plán

Swedenborg věřil, že Bůh, který je sama podstata lásky či láska sama, stvořil vesmír proto, aby nám mohl darovat požehnání věčného a šťastného života. Bůh nenutí lidi, aby byli dobří, a jejich pravé štěstí závisí

na jejich vlastním rozhodnutí, co budou ve svém životě sledovat. Božím záměrem je poskytnout nám v přírodním světě veškeré možnosti, abychom se mohli vyvinout v anděly, kteří žijí věčně v nebi. To zahrnuje všechny lidi žijící na všech místech – dokonce i ty nejprimitivnější a nejizolovanější lidi na této zemi. (...) Je mým osobním přesvědčením, že fenomén zážitků blízkosti smrti je součástí velkého božského plánu, abychom došli co nejlepšího osudu.

Nejsložitější okamžik posmrtných zážitků nastává tehdy, kdy lidé prožívající tyto zkušenosti dosáhnou oné hranice, kde se musí rozhodnout, zda půjdou dál, nebo se vrátí. Co by pro ně mohlo být tak důležité, aby se mohli chtít vrátit? Ti, kteří nám o tom vyprávějí, hovoří o mnoha důvodech – např. že se chtěli „postarat o děti“, „pečovat o starou matku“, „dokončit rozdělanou práci“. Tyto důvody mohou opravdu sehrát svou úlohu, ale je velmi pravděpodobné, že jejich návrat a uzdravení po tom, co nahlédli do vyšší existence, má daleko hlubší důvod, než jsou sami schopni postřehnout.

Vše, co se stane kterémukoliv jedinci či lidstvu jako celku, má v rámci božského plánu za účel posloužit nejvyššímu štěstí. Znamená to, že musel existovat důvod pro to, aby třináct milionů lidí zažilo zkušenost blízkosti smrti – toto velké dobrodružství přechodu do vyšší reality vědomí. Každý z nich sehrál svou jedinečnou úlohu v tom, že pomohl lidskému vědomí postoupit z úrovně primitivních znalostí k lepšímu porozumění Božímu záměru pro lidstvo. Zkušenost je transformovala, změnila je na moudřejší a lepší lidi. Kromě toho měla vliv i na všechny v jejich blízkosti. Nemocnému či zraněnému člověku na prahu věčnosti se přihodilo cosi obrovsky významného, ale přihodilo se to také dalším lidem včetně blízkých příbuzných a milovaných, kteří by jinak hluboce truchlili nad jeho smrtí.

Je opodstatněné předpokládat, že mnoho uveřejněných případů NDE ovlivnilo stovky lidí. V každém případě zážitek v sobě obsahoval poučení nebo objev a často se jej citově účastnila spousta osob. Tak mohla být těmito nanejvýš osobními zážitky hluboce ovlivněna velká část veřejnosti, přestože vypravěč mohl být někdo cizí. Mnoho knih popisujících NDE se stalo bestsellery, což znamená, že tento předmět zaujal tisíce lidí. Mnozí navštívili různé přednášky, protože cítili, že setkání nějakého člověka se smrtí může nést důležité poselství i pro ně. Stručně řečeno: lidstvo prošlo v posledních dvaceti či třiceti letech duchovní proměnou, která může významně ovlivnit každého z nás.

Zážitky blízkosti smrti se nepochybně vyskytovaly již v průběhu minulých věků, ale lidé o nich mlčeli, protože nechtěli, aby je druzí zesměšňovali či aby zpochybňovali jejich přičetnost. V současné době je západní kultura přístupnější přijetí fenoménu NDE. Lidé jsou o duchovních poznatcích lépe informovaní a informace o NDE se šíří lépe než v minulosti.

Výbuch zájmu po vydání Moodyho knihy *Život po životě* lze z velké části přičíst faktu, že lidí, kteří „zemřeli“ a „zotavili se“, bylo mnoho, a všichni získali silnou víru v jiný typ existence. Když prostřednictvím tisku a věrohodných tvrzení zjistili, že nejsou sami, ochotně vyšli ze svého úkrytu. Když však vyšli na veřejnost, aby sdíleli i s ostatními své příběhy, setkali se, jak se obávali, s chladným skepticismem. Bylo jim řečeno, že jejich halucinace jsou následkem léků, nedostatku kyslíku, autohypnózy nebo endorfinů. Byli to samozřejmě odborníci – lékaři, psychologové, duchovní a další – kteří odporovali nejdůrazněji. Přesto NDE nemůže být jednoduše popřeno. Zážitky NDE byly skutečné pro ty, kteří je zažili – jak by však tomuto dobrodružství mohli porozumět či přijmout jeho realitu ti, kteří je nezažili?

Sny jsou pro toho, kdo sní, skutečné. Existuje mnoho lidí, kteří berou sny celkem vážně, ale ti, kteří prošli zážitky NDE, si stojí jednomyslně za tím, že nejde o sen. Jeden z těchto lidí mi řekl: „Bylo to reálnější, než jste vy“. Také na rozdíl od mnoha snů si lidé pamatují NDE do detailů.

Miliony lidí neměly během těchto zážitků zrovna příjemné vize (a někteří i velmi nepříjemné). Tvrdí, že zatímco jejich tělo tiše leželo, oni toto tělo viděli (se zavřenýma očima) a pozorovali lidi stojící kolem, slyšeli, o čem si povídají. Cítili, jak jsou z těla „vytahováni“, a pak si tam jen tak poletovali vzduchem a cítili se dobře! Hovoří o průchodu temným tunelem, o tom, jak se přiblížili nepopsatelnému a nevýslovnému světlu a vstoupili do nádherné nové reality zabydlené duchy, které často rozpoznali jako své přátele. Pokud všechny tyto věci tak důrazně popisují jako „skutečné“, pak musíme poopravit svůj pohled na to, co to je skutečnost.

POZNÁMKY K SYSTÉMU ZNAČENÍ POUŽITÉMU V TÉTO KNIZE

Swedenborgovy poznámky pod čarou, na něž se v textu odkazuje číslicemi v horním indexu, jsou odkazy na jeho dříve vydané dílo *Nebeská tajemství* (1749–1756).

Odkazy ke koncovým poznámkám, jež obsahují doplňující informace a údaje pro snazší porozumění textu, jsou značeny číslicemi s pravou závorkou v horním indexu. Hlavním zdrojem pro vytvoření tohoto souboru poznámek byl anglický překlad díla *Nebe a peklo* vydaný v edici *The New Century Edition of the Works of Emanuel Swedenborg* nakladatelstvím Swedenborg Foundation v roce 2000.

Citace začleněné přímo do textu odkazují k číslovaným odstavcům Swedenborgových prací. Pokud tyto reference poskytl sám autor, jsou uvedeny v kulatých závorkách nebo vloženy přímo do textu. V několika případech jsou však zjevně chybné; v tomto případě byl převzat obsah nových odkazů i konvence značení z výše citované edice *The New Century Edition* a alternativní (pravděpodobně správné) odkazy byly vloženy do hranatých závorek. Tentýž systém byl použit i u biblických citací.

Přidané výrazy v textu, které nejsou součástí originálu, ale napomáhají porozumění jeho smyslu, jsou rovněž uvedeny v hranatých závorkách.

Pro biblické citace tento překlad využívá ekumenického vydání bible. V některých případech se však Swedenborgova citace od tohoto znění liší. V tomto případě je uveden překlad Swedenborgův a ekumenické znění je uvedeno v koncových poznámkách. (Swedenborgovy biblické citace většinou těsně sledují latinský překlad bible Sebastianu Schmidta, 1617–1696; v některých případech autor dává přednost verzi pořízené španělským teologem a jazykovědcem Benedictem Ariem Montanem, 1527–1598).

Ve skutečnosti ve Swedenborgově nauce o duchovním světě existuje jen jedna základní obtíž: uvěřit, že mysl člověka je sama duchovním tělem. Hmota natolik poutá naše smysly a ovládá naše myšlení, že máme sklon téměř podvědomě věřit, že je to základní skutečnost, i když materialismus jako filozofii odmítáme. A přesto mysl a svět myslí neboli duchovní svět musí být skutečné v první řadě, neboť z nich pochází veškeré životní dění.

J. H. Spalding, úvod ke knize *Svědectví neviditelnu*

I. NEBE

Autorův úvod

(1) [Ve 24. kapitole Matouše] Pán¹⁾ hovoří ke svým učedníkům o naplnění času, tedy o posledním času církve.²⁾ ³ Na konci tohoto proroctví říká o postupných stavech lásky a víry v církvi:⁴

Hned po soužení těch dnů se zatmí slunce, měsíc ztratí svou zář, hvězdy budou padat z nebe a mocnosti nebeské se zachvějí. Tehdy se ukáže znamení Syna člověka na nebi; a tu budou lomit rukama všechny čeledi země a uží Syna člověka přicházet na oblacích nebeských s velkou mocí a slávou. On vyšle Své anděly s polnicí a mohutným hlasem³⁾ a ti shromáždí Jeho vyvolené od čtyř úhlů světa, od jedněch konců nebe ke druhým. (Mat. 24, 29–31)

Pokud lidé tato slova chápou v doslovném smyslu, nemohou se ubránit víře, že všechny tyto věci nastanou v posledním čase zvaném poslední soud⁴⁾ tak, jak se to v tomto smyslu popisuje. Tedy nejenže se zatmí slunce a měsíc, z nebe budou padat hvězdy, na nebi se objeví znamení Pána a Pán se objeví na oblacích a s Ním andělé s polnicemi; podle dalších proroctví věří i tomu, že celý viditelný svět zanikne a potom

³ Naplnění času je posledním časem církve: 4535, 10672 [10622].

⁴ Pro vysvětlení toho, co Pán předpověděl u Matouše kap. 24 a 25 o naplnění času, o Svém příchodu a o postupném zničení církve a posledním soudu, viz úvod ke kapitolám 5–24 [26–40] knihy *Genesis*, zejména: 3353–3356, 3486–3356, 3486–3489, 3650–3655, 3751–3759 [3751–3757], 3897–3901, 4056–4060, 4229–4231, 4332–4335, 4422–4424, [4535], 4635–4638, 4661–4664, 4807–4810, 4954–4959, 5063–5071.

vznikne nové nebe a nová země. Tento názor zastává dodnes většina lidí v církvi. Avšak kdo tomu věří, ten nezná tajemství skrytá v jednotlivostech Slova.⁵⁾ Ty totiž obsahují vnitřní smysl, který nepopisuje přírodní a světské skutečnosti, jaké nalézáme v doslovném smyslu, ale skutečnosti duchovní a nebeské. Neplatí to jen o smyslu některých slov, ale o každém jednotlivém slově.⁵⁾

Slovo je sepsáno v čistých souvztažnostech⁶⁾ tak, aby jeho jednotlivosti mohly obsahovat vnitřní smysl. Charakter tohoto smyslu osvětluje vše, co jsem o něm uvedl v díle *Nebeská tajemství*.⁷⁾ Shrnutí si lze přečíst v pojednání *O bílém koni v Apokalypse*.

Podle tohoto smyslu je také třeba rozumět tomu, co Pán v právě citované pasáži řekl o Svém příchodu v nebeských oblacích. Sluncem, které se zatmí, se míní Pán vzhledem k lásce;⁷⁾ měsícem se míní Pán vzhledem k víře.⁸⁾ Hvězdy označují znalost dobra a pravdy neboli lásky a víry.⁹⁾ Znamení Syna člověka na nebi označuje objevení se Božské Pravdy. Čeledi země, které budou lomit rukama, označují všechny atributy pravdy a dobra neboli víry a lásky.¹⁰⁾ Pánův příchod v oblacích nebeských s mocí a slávou znamená Jeho přítomnost ve Slovu a zjevení.¹¹⁾ Oblaky se míní doslovný smysl Slova¹²⁾ a slávou vnitřní smysl Slova,¹³⁾ andělé s polnicí a mohutným hlasem představují nebe, odkud pochází Božská Pravda.¹⁴⁾

5 V celém Slovu i v jeho jednotlivostech je vnitřní neboli duchovní smysl: 1143, 1984, 2135, 2333, 2395, 2495, 4442, 9049, 9063, 9086.

6 Slovo je psáno v čistých souvztažnostech, a proto v celku i v jednotlivostech poukazuje na duchovní skutečnosti: 1404, 1408, 1409, 1540, 1619, 1659, 1709, 1783, 2900, 9086.

7 Slunce ve Slovu označuje Pána vzhledem k lásce, a proto i lásku k Pánu: 1529, 1837, 2441, 2495, 4060, 4696, 4996, [4966], 7083, 10809.

8 Měsíc ve Slovu označuje Pána vzhledem k víře, a proto i víru v Pána: 1529, 1530, 2495, 4060, 4996, [4696], 7083.

9 Hvězdy ve Slovu označují znalosti dobra a pravdy: 2495, 2849, 4697.

10 Čeledi označují všechny pravdy a dobra ve svém souhrnu, a tedy všechny aspekty víry a lásky: 3858, 3926, 4060, 6335.

11 Příchodem Pána je Jeho přítomnost ve Slovu a zjevení: 3900, 4060.

12 Oblaka ve Slovu označují Slovo v liteře neboli jeho doslovný smysl: 4060, 4391, 5922, 6343, 6752, 8106, 8781, 9430, 10551, 10574.

13 Sláva ve Slovu označuje Božskou Pravdu, jaká je v nebi a ve vnitřním smyslu Slova: 4809, 5292 [?], 5922, 8267, 8427, 9429, 10574.

14 Polnice neboli lesní roh označuje Božskou Pravdu v nebi a zjevenou z nebe: 8815, 8823, 8915. Tentýž význam má hlas: 6971, 9926.

Z toho vysvítá, co tato Pánova slova znamenají, tedy že až církev dospěje ke svému konci, kdy již nebude žádná láska, a proto ani víra, Pán otevře Slovo v jeho vnitřním smyslu a zjeví nebeská tajemství. Tajemství, jež jsou odhalena na následujících stránkách, se týkají nebe a pekla a také posmrtného života člověka.

Lidé v církvi dnes nevědí téměř nic o nebi, pekle a svém posmrtném životě, ačkoliv to vše popisuje Slovo. Mnozí z lidí narozených v církvi tyto věci dokonce popírají. V srdcích si říkají: „Kdo odtamtud přišel, aby nám o tom pověděl?“

Aby tedy takový negativní přístup, jenž vládne zejména mezi lidmi velké světské moudrosti, nenakazil a nezkazil lidi prostého srdce a prosté víry, bylo mi dopřáno pobývat s anděly a mluvit s nimi jako člověk s člověkem. Také mi bylo umožněno pozorovat, co se děje v nebi a v pekle, a to již po třináct let. Mohu tedy popsat, co jsem viděl a slyšel, v naději, že to osvětlí nevědomost a rozptýlí nevíru.

Jelikož k takovému bezprostřednímu zjevení dochází v dnešní době, je právě ono zmiňovaným příchodem Pána.

1. *Pán je Bůh nebe.*

(2) Nejprve je potřeba vědět, kdo je Bůh nebe, neboť na tom závisí vše ostatní. V celém nebi není za Boha nebe uznáván nikdo jiný než Pán. Mluví se tam o Něm tak, jak On sám učil, tedy že On a Otec jsou jedno, že Otec je v Něm a On v Otci; že kdo Jej vidí, vidí Otce, a že veškerá svatost vychází z Něj. (*Jan 10,30.38; 14,10.11[9–11]; 16,13–15*) Často jsem o tom rozmlouval s anděly; ti opakovaně prohlašovali, že v nebi nemohou rozdělovat jedno Božství na trojí, protože vědí a vycítují, že Božství je jedno a že je jedno v Pánu. Právili také, že když tam ze světa přijdou lidé z církve, kteří mají představu trojího Božství, nemohou být přijati do nebe, protože jejich myšlení bloudí od jedné představy ke druhé, a v nebi není dovoleno myslet na tři a mluvit o jednom.⁸⁾¹

V nebi totiž každý hovoří bezprostředně ze svých myšlenek; mají tam proto takzvanou myšlenkovou řeč neboli myšlení vyjádřené řečí. Znamená to, že ti, kdo ve světě rozdělovali Božství na trojí a o každém Božství si vytvářeli oddělené představy, které nemohou sjednotit a soustředit na Pána, nemohou být přijati. V nebi se totiž veškeré myšlení sdílí, a kdyby tam přišel někdo, kdo by myslel na tři a mluvil o jednom, byl by ihned rozpoznán a vypuzen.

Je však třeba vědět, že všichni ti, kdo neodloučili pravdu od dobra neboli víru od lásky, jsou v druhém životě poučení, a pak přijímají nebeskou představu o Pánu jako Bohu vesmíru. Jinak se však děje s těmi, kdo oddělili víru od života, tedy kdo nežili podle přikázání pravé víry.

¹ V příštím životě byli zkoumáni křesťané, jakou mají představu o jediném Bohu, a bylo zjištěno, že si představují tři Bohy: 2329, 5256, 10736, 10738, 10821. V nebi je uznávána Božská Trojice v Pánu: 1415, 1729, 2005, 5256, 9303.

(3) Ti lidé v církvi, kteří popírali Pána a uznávali jen Otce a v této víře se utvrdili, jsou mimo nebe. A jelikož nepřijímají žádný vliv⁹⁾ z nebe, kde je uctíván pouze Pán, postupně ztrácejí schopnost na cokoli myslet pravdivě. Nakonec zdánlivě oněmí nebo mluví nesrozumitelně. Bezcílně bloudí se svěšenýma rukama a klátícími se pažemi, jako by jim z kloubů odešla veškerá síla.

Ti, kteří popírali Božství Pána a uznávali pouze Jeho Lidství (například sociniáni),¹⁰⁾ přebývají rovněž mimo nebe. Bývají odvedeni dopředu poněkud vpravo a spuštěni do hlubiny, a tak jsou zcela odděleni od ostatních obyvatel křesťanského světa.

Pak jsou takoví, kteří tvrdí, že věří v neviditelné Božství, jež nazývají Bytím vesmíru, z něhož vše povstalo, a odmítají víru v Pána. Při bližším pohledu však vychází najevo, že v žádného Boha nevěří, neboť neviditelné Božství je pro ně totéž co příroda ve svých prvotních principech. V takové Božství však nelze věřit ani je není možné milovat, protože si je nelze nijak představit.² Tito lidé jsou vyhoštěni mezi ty, kteří se nazývají materialisty.¹¹⁾

Jinak je tomu u lidí, kteří se narodili mimo církev a které nazýváme nekřesťany; o nich pojednám později.

(4) Všechny malé děti (a ty tvoří třetinu nebe) jsou nejprve vedeny k uznání a víře, že Pán je jejich otcem, a později, že je Pánem všech, tedy že je Bohem nebe a země. Později uvidíme, že děti vyrůstají v nebesích a poznáváním se zdokonalují, až dosáhnou andělské inteligence a moudrosti.

(5) Lidé církve nemohou pochybovat o tom, že Pán je Bohem nebe, neboť On sám učil, že vše, co má Otec, je Jeho (*Mt 11,27; J 16,15; 17,2*) a že má veškerou moc na nebi i na zemi (*Mt 28,18*). Řekl „na nebi i na zemi“, neboť kdo vládne na nebi, vládne i na zemi – jedno totiž závisí na druhém.³ Vládnout na nebi a na zemi znamená, že nebe a země od Něj přijímají veškerá dobra, jež přísluší lásce, a všechny pravdy, jež

² Božství, jež se nedá pojmut žádnou představou, nelze přijmout ani vírou: 4733, 5110, 5633, [5663], 6982, 6996, 7004, 7211, 9267, [9356] 9359, 9972, 10067.

³ Celé nebe patří Pánu: 2751, 7086. On má moc na nebi i na zemi: 1607, 10089, 10827. Jelikož Pán vládne na nebi, vládne i všemu, co na nebi závisí, tedy všemu ve světě: 2026, 2027, 4523, 4524. Pouze Pán má moc odstranit pekla, zadržet lidi od zla a udržet je v dobru, a tím je spasit: 10019.

přísluší víře, tedy i veškerou inteligenci a moudrost, a proto i veškeré štěstí – krátce řečeno, věčný život.

Tomu učil i Pán, když pravil:

Kdo věří v Syna, má život věčný. Kdo Syna odmítá, neuzří život. (Jan 3,36)

A na jiném místě:

Já jsem vzkříšení a život. Kdo věří ve Mne, i kdyby umřel, bude žít. A každý, kdo žije a věří ve Mne, neumře navěky. (Jan 11,25.26)

A opět na jiném místě:

Já jsem ta cesta, pravda i život. (Jan 14,6)

(6) Jistí duchové za svého života ve světě uznávali Otce, ale Pána si představovali jako každého jiného člověka. Nevěřili tedy, že je Bohem nebe. Bylo jim proto dovoleno potulovat se, kdekoli si přáli, a pátrat, zda existuje nějaké jiné nebe než Pánovo. Pátrali tak několik dní, ale nikde je nenalezli.

Patřili k lidem, pro které blaženost nebe spočívala ve slávě a moci. Protože však nemohli dosáhnout, po čem toužili, a bylo jim řečeno, že nebe se na ničem takovém nezakládá, byli rozhořčení. Chtěli mít nebe, v němž by mohli vládnout druhým a být slavní jako ve světě.

2. *Nebe tvoří Božství Pána.*

(7) Společenství andělů se nazývá nebem, neboť andělé nebe vytvářejí. Přesto nebe v celku i v jednotlivostech vytváří ve skutečnosti Božství plynoucí od Pána, jež vplývá k andělům a jež andělé přijímají. Božstvím plynoucím od Pána je dobro lásky a pravda víry. Nakolik tedy andělé přijímají od Pána dobro a pravdu, natolik jsou anděly a natolik jsou nebem.

(8) Každý v nebi ví a věří, ba dokonce i vnímá, že sám ze sebe nechce a nečiní nic dobrého, nemyslí pravdivě a nevěří v žádnou pravdu. To vše činí z Božství, tedy z Pána. Dobro a pravda ze sebe samých nejsou ve skutečnosti žádným dobrem a pravdou, neboť v sobě nemají život z Božství. Andělé nejvnitřnějšího nebe tento vliv jasně vnímají a pocítují. Nakolik jej přijímají, natolik si připadají v nebi, neboť natolik jsou v lásce a ve víře a také ve světle inteligence a moudrosti, a proto i v nebeské radosti. Jelikož všechny tyto kvality vyvěrají z Božství Pána a představují pro anděly nebe, je zřejmé, že nebe tvoří Božství Pána, a netvoří je andělé z něčeho sobě vlastního.¹²⁾⁴ Proto se také ve Slovu nebe nazývá příbytkem Pána a Jeho trůnem. O tamních obyva-

⁴ Nebeští andělé uznávají, že veškeré dobro pochází od Pána, a nikoli z nich samých, a že Pán u nich přebývá ve Svém, a nikoli v tom, co je jim vlastní: 9338, 10125, 10151, 10157. Proto se anděly ve Slovu rozumí něco Pánovo: 1925, 2821, 3039, 4085, 8192, 10528. Andělé jsou nazýváni bohy, protože přijímají Božství od Pána: 4295, 4402, 7268, 7873, 8192, 8301. Od Pána pochází veškeré dobro, jež je skutečně dobré, a veškerá pravda, jež je skutečně pravdivá, a spolu s nimi i veškerý pokoj, láska, láska k bližnímu a víra: 1614, 2016, 2751, 2882, 2883, 2891, 2892, 2904. Od Něj je i veškerá moudrost a inteligence: 109, 112, 121, 124.

telích se říká, že jsou v Pánu.⁵ Jakým způsobem však Božství od Pána plyne a naplňuje nebesa, to si řekneme později.

(9) Andělé jdou ve své moudrosti ještě dále. Říkají, že od Pána pochází nejenom veškeré dobro a pravda, ale i veškerý život. Odůvodňují to tím, že nic nemůže vzniknout samo ze sebe, ale jen z něčeho, co existovalo již dříve. Vše tedy vzniklo z Prvotního zdroje, jež nazývají Vlastním Bytím veškerého života. Obdobným způsobem vše trvá, neboť trvání je neustálým vznikáním.¹³⁾ Kdyby cokoli nebylo zprostředkujícími články neustále udržováno ve spojení s Prvotním zdrojem, ihned by se to rozpadlo a úplně rozložilo. Dodávají, že existuje jen jediný zdroj života a lidský život je jeho vyvěrajícím pramenem. Kdyby ten nebyl ze svého zdroje neustále napájen, okamžitě by vyschl.

Dále říkají, že z onoho jediného zdroje života, jímž je Pán, neplyne nic než Božské Dobro a Božská Pravda. Ty každého ovlivňují podle toho, jak je přijímá. Ti, kdo je přijímají do víry a života, mají v sobě nebe; ale ti, kdo je zavrhnou nebo dusí, přeměňují je v peklo. Převracejí totiž dobro ve zlo a pravdu v klam, a tak i život ve smrt.

Své přesvědčení, že veškerý život pochází od Pána, andělé odůvodňují i tím, že vše ve vesmíru se vztahuje k dobru a pravdě. Náš volný život, tedy život naší lásky, se vztahuje k dobru, a život našeho intelektu, tedy život naší víry, se vztahuje k pravdě. Jelikož vše dobré a pravdivé pochází shůry, pochází shůry i veškerý život.

Andělé tak díky této víře odmítají jakoukoli vděčnost za dobro, které konají. Dokonce se pohoršují a ustupují, jestliže jim někdo nějaké dobro přičítá. Diví se, jak někdo může věřit, že je moudrý sám ze sebe a že koná dobro sám ze sebe. Dobro konané pro sebe nepovažují za dobro, neboť pochází z vlastního já. Avšak dobro konané pro dobro samo nazývají dobrem z Božství. Právě toto dobro tvoří nebe, neboť je jím Pán.⁶

(10) Duchové, kteří se za svého života ve světě utvrdili ve víře, že dobro, které konají, a pravda, v níž věří, pocházejí z nich samých, nebo kteří si tyto hodnoty přisvojili, nejsou přijati do nebe. Takto věří všichni, kdo si kladou zásluhu za dobré skutky a považují se za sprá-

⁵ O lidech v nebi se říká, že jsou v Pánu: 3637, 3638.

⁶ Dobro od Pána má v sobě Pána; dobro z vlastního já však v sobě Pána nemá: 1802, 3951, 8478.

vedlivé. Andělé před takovými lidmi prchají. Pokládají je za hloupé a za zloděje: za hloupé proto, že neustále hledí sami na sebe místo na Božství, a za zloděje proto, že odcizují Pánu, co je Jeho. Staví se proti nebeské víře, že nebe u andělů tvoří Božství Pána.

(11) Pán učil, že lidé v nebi a církvi jsou v Pánu a Pán je v nich, těmito slovy:

Zůstaňte ve Mně, a Já ve vás. Jako ratolest nemůže nést ovoce sama od sebe, nezůstane-li při kmeni, tak ani vy, nezůstanete-li při Mně. Já jsem vinný kmen, vy jste ratolesti. Kdo zůstává ve Mně a Já v něm, ten nese hojné ovoce; neboť beze Mne nemůžete činit nic. (Jan 15,4-7)

(12) Z toho je nyní zřejmé, že Pán přebývá u nebeských andělů ve svém, a že je tak v nebi vším ve všem. Dobro od Pána je totiž Pán s nimi, neboť co pochází od Něj, je On sám. Nebem pro anděly je proto dobro od Pána, a nic z jejich vlastního já.

3. Božstvím Pána v nebi je láska k Němu a láska k bližnímu.¹⁴⁾

(13) Božství plynoucí od Pána se v nebi nazývá Božskou Pravdou, a to z důvodu, o němž pojednáme níže. Tato Božská Pravda vplývá do nebe od Pána z Jeho Božské Lásky. Božská Láska a z ní pocházející Božská Pravda se k sobě mají jako oheň a světlo ze slunce v tomto světě: láska odpovídá ohni slunce a pravda z ní pocházející odpovídá světlu ze slunce. Podle souvztažnosti oheň označuje lásku a světlo označuje z ní plynoucí pravdu.⁷

To nám ukazuje, jaká je Božská Pravda plynoucí z Božské Lásky Pána: tedy že je to ve své podstatě Božské Dobro spojené s Božskou Pravdou, jež díky tomuto spojení oživuje vše v nebi, stejně jako ve světě sluneční teplo spojené se světlem dává plodnost všemu na zemi, jak se děje na jaře a v létě. Jinak je tomu, když teplo není spojeno se světlem, tedy je-li světlo studené. Tehdy vše ztuhne a leží bez života.

Božské Dobro, které jsme přirovnali k teplu, je u andělů dobrem lásky, a Božská Pravda, kterou jsme přirovnali ke světlu, je tím, skrze co a z čeho toto dobro lásky povstává.

(14) Božstvím v nebi (jež vytváří nebe) je láska, neboť láska je duchovním pojátkem. To ona spojuje anděly s Pánem i anděly navzájem. Spojuje je tak dokonale, že před zraky Pána vyhlížejí jako jedna bytost.¹⁵⁾

⁷ Oheň ve Slovu označuje lásku v obojím smyslu [tedy lásku k dobru i lásku ke zlu]: 934, 4906, 5215. Svatý a nebeský oheň označuje Božskou Lásku a všechny pohnutky této lásky: 934, 6314, 6832. Z něj vznikající světlo označuje pravdu plynoucí z dobra lásky a světlo v nebi označuje Božskou Pravdu: 3395, [3195], 3485, 3636, 3643, 3993, 4302, 4413, 4415, 9548, 9684.

Kromě toho je láska vlastním bytím života každého jedince. Z ní proto povstává život andělů i lidí. Každý, kdo nad tím zauvažuje, může zjistit, že láska vytváří náš nejhlubší život. V její přítomnosti se roznecujeme, v její nepřítomnosti chladneme, a jsme-li zcela bez ní, umíráme.⁸ Měli bychom však vědět, že náš život je takový, jaká je naše láska.

(15) V nebi existují dvě rozdílné lásky – láska k Pánu a láska k bližnímu. Pro nejvnitřnější neboli třetí nebe je charakteristická láska k Pánu a pro druhé neboli prostřední nebe láska k bližnímu. Obě tyto lásky vycházejí od Pána a obě vytvářejí nebe.

V nebi se zřetelně projevuje, jak se oba tyto druhy lásek od sebe liší a jak se spojují, zatímco ve světě to vnímáme nejasně. V nebi neznamená „milovat Pána“ milovat Jež vzhledem k osobě,¹⁶⁾ ale milovat od Něj pocházející dobro. Milovat dobro přitom znamená chtít a činit dobro z lásky. Milovat bližního tam neznamená milovat svého druhu vzhledem k osobě, ale milovat pravdu, která je ze Slova; milovat pravdu přitom znamená chtít a konat pravdu. Vidíme tedy, že se oba tyto druhy lásek liší jako dobro a pravda a že se spojují jako dobro s pravdou.⁹ O tom si však těžko může učinit představu člověk, který neví, co to je láska, dobro a bližní.¹⁰

(16) Rozmlouval jsem o tom několikrát s anděly. Podivili se, že lidé církve nevědí, že milovat Pána a milovat bližního znamená milovat dobro a pravdu a z vlastní vůle se nechat těmito láskami ve svém jednání vést. Lidé si přece mohou uvědomit, že každý dokazuje svou lásku tím, že chce a činí to, co si přeje ten druhý – a za to je jím milován a je s ním spojován. Láskou tedy není milovat druhého, a ze své vůle podle toho nejednat – to je ve své podstatě neláska. Rovněž by prý mohli vědět, že od Pána vycházející dobro je Jeho obrazem,¹⁷⁾ neboť v tomto dobru je On sám; a že Jeho obrazy se stanou a spojí se s Ním ti, kdo

8 Láska je oheň života a život sám pochází z lásky: 4906, 5071, 6032, 6314.

9 Milovat Pána a bližního znamená žít podle přikázání Pána: 10143, 10153, 10310, 10578, 10648.

10 Milovat bližního neznamená milovat jeho osobu, ale to, co je v něm a co je jeho zdrojem, tedy pravdu a dobro: 5025, [5028], 10336. Kdo miluje osobu, a nikoli to, co je v člověku a co je jeho zdrojem, ten miluje zlo stejně jako dobro: 3820. Láska k bližnímu znamená milovat pravdy a být vzněcován pravdami kvůli pravdám: 3876, 3877. Láska k bližnímu znamená dobře, spravedlivě a správně jednat v každé práci a v každém povolání: 8120, 8121, 8122.

učinili dobro a pravdu věcí svého života, protože je chtějí a jednají podle nich – neboť chtít znamená s láskou jednat.

Že je tomu tak, učí i Pán ve Slovu, kde praví:

Kdo přijal Má přikázání a zachovává je, ten Mě miluje ... a Já ho budu milovat ... a učiním si u něho příbytek. (Jan 14,21.23)¹⁸⁾

A jinde:

Zachováte-li Má přikázání, zůstanete v Mé lásce. (Jan 15,10.12)¹⁹⁾

(17) Veškerá zkušenost v nebi dosvědčuje, že od Pána vycházející Božství, jež působí na anděly a vytváří nebe, je láskou. Všichni obyvatelé nebe jsou totiž formy lásky k Bohu a lásky k bližnímu. Jsou nevýslovně krásní a láska vyzařuje z jejich obličeje, řeči i každého jednotlivého projevu jejich života.¹¹

Kromě toho existují duchovní sféry života, jež vycházejí z každého anděla a z každého ducha a obklopují je. Podle těchto sfér lze někdy i z velké dálky poznat, jací jsou vzhledem k pohnutkám²⁰⁾ své lásky. Tyto sféry totiž vyvěrají ze života pohnutek a z nich vznikajících myšlenek neboli ze života lásky a následné víry každého člověka. Sféry vyzařované z andělů jsou tak plné lásky, že vzněcují nejniternější život těch, u nichž jsou andělé přítomni. Opakovaně jsem je vnímal a takto na mě působily.¹²

Že právě láska dává andělům život, to mi odhalila skutečnost, že každý se ve svém druhém životě obrací směrem své lásky – ti, kdo žijí v lásce k Pánu a bližnímu, se neustále obracejí k Pánu, avšak ti, kdo žijí v lásce k sobě, se neustále otáčejí zády k Pánu. To se děje, ať se tělesně obrátí kamkoli, neboť ve druhém životě se prostor řídí našimi vnitřními stavy. Totéž platí pro světové strany, jež zde nejsou pevně vymezeny jako ve světě, ale závisejí na tom, kam se tamní obyvatelé otočí tváří. Nejsou to však ve skutečnosti andělé, kteří se obracejí k Pánu, ale Pán, který k Sobě obrací ty, kdo s láskou činí, co pochází

11 Andělé jsou formy lásky k Bohu a lásky k bližnímu: 3804, 4735, 4797, 4985, 5199, 5530, 9879, 10177.

12 Duchovní sféra, jež je sférou života, plyne a prýští z každého člověka, ducha a anděla a obklopuje je: 4464, 5179, 7454, 8630. Plyne ze života jejich pohnutek a odtud jejich myšlenek: 2489, 4464, 6206.

od Něj.¹³ O tom však více později, až budeme pojednávat o světových stranách ve druhém životě.

(18) Božstvím Pána v nebi je láska, neboť láska je přijímající schránou každé nebeské kvality – míru, inteligence, moudrosti a štěstí. Láska totiž přijímá vše, co s ní souhlasí. Touží po těchto věcech, vyhledává je a spontánně je vstřebává, neboť si neustále přeje se jimi obohatit a zdokonalit.¹⁴ To vědí i lidé, neboť jejich láska jakoby prohlíží paměť a vybírá z ní vše, co je s ní souhlasné. Tyto prvky shromažďuje a uspořádává je v sobě a pod sebou. V sobě proto, aby si je osvojila, a pod sebou, aby jí sloužily. Vše ostatní, co s ní nesouhlasí, odvrhuje a vyhošťuje.

Že láska má dokonalou vrozenou schopnost přijímat pravdy, jež s ní souhlasí, a že je touží se sebou spojit, se zřetelně projevilo na jistých lidech přenesených do nebe. Ačkoliv ve světě byli prostí, ve společenství andělů nabyli andělské moudrosti a nebeského štěstí. Milovali totiž dobro a pravdu proto, že jsou dobré a pravdivé, a vstúpili si je do života, a tak získali schopnost přijímat nebe se vším jeho nevýslovným bohatstvím.

Avšak lidé polapení v lásce k sobě a ke světu nemají žádnou takovou schopnost přijímání. Odvracejí se od těchto hodnot, odmítají je a při prvním styku s nimi či při jejich prvním vlivu prchají. Připoující se v pekle k duchům stejné lásky.

Jistí duchové pochybovali, že nebeská láska je tak plná, a toužili dozvědět se, zda je tomu opravdu tak. Dočasně tedy byly odstraněny překážky, aby mohli být uvedeni ve stav nebeské lásky, a byli přeneseni do určité vzdálenosti před nebe andělů. Odtud se mnou rozmlouvali a pravili, že pocítují blaženost hlubší, než mohou vyjádřit slovy. Velmi přitom litovali, že se musí vrátit do svého předchozího stavu. I jiní duchové byli pozvednuti do nebe, a čím niterněji neboli výše byli povzneseni, tím větší inteligence a moudrosti nabyli, takže mohli vnímat věci, které dříve nechápali. Vidíme tedy, že láska vycházející z Pána je přijímající schránou nebe a všeho, co tam je.

13 Duchové a andělé se neustále obracejí ke své lásce, a obyvatelé nebe k Pánu: 10130, 10189, 10420, 10702. Geografické oblasti v druhém životě závisejí u každého na tom, kam se obrátí tváří, a tím se vymezují – je tam tomu tedy jinak než ve světě: 10130, 10189, 10420, 10702.

14 Láska má v sobě nespočet součástí a přijímá do sebe vše, co s ní souhlasí: 2500, 2572, 3078, 3189, 6323, 7490, 7750.

(19) Že láska k Pánu a láska k bližnímu v sobě zahrnují veškeré Božské pravdy, vysvětluje z toho, co o těchto dvou láskách pravil sám Pán:

Miluj Hospodina, Boha svého, celým svým srdcem a celou svou duší. ... To je největší a první přikázání. Druhé je mu podobné: Miluj svého bližního jako sám sebe. Na těch dvou přikázáních spočívá celý Zákon i Proroci. (Mt 22,37–40)

Zákon a proroci jsou celé Slovo, tedy veškerá Božská Pravda.

4. Nebe je rozděleno na dvě království.

(20) Jelikož nebe je nekonečně rozmanité a ani jedno společenství – ba dokonce ani jeden anděl – nejsou zcela podobné druhému,¹⁵ dělíme nebe obecně, specificky a detailně. Obecně se dělí na dvě království, specificky na tři nebesa a detailně na nesčetná společenství. O jednotlivostech pojednáme v následujícím textu. Nebesa se nazývají „království“, neboť nebe se nazývá „královstvím Božím“.

(21) Jsou andělé, kteří více či méně niterně přijímají od Pána vycházející Božství. Ti, kdo je přijímají niterněji, se nazývají nebeskými anděly, ti, kteří je přijímají méně niterně, se nazývají duchovními anděly. Proto se nebe dělí na dvě království, z nichž se jedno nazývá královstvím nebeským a druhé královstvím duchovním.¹⁶

(22) Andělé, kteří tvoří nebeské království, protože Božství Pána přijímají niterněji, se nazývají niternější neboli vyšší andělé. Proto i ne-

¹⁵ Existuje nekonečná rozmanitost a nikde není nic totožného s něčím jiným: 7236, 9002. I nebesa jsou nekonečně rozmanitá: 684, 690, 3744, 5598, 7236. Rozmanitost v nebesích je rozmanitostí dobra: 3744, 4005, 7236, 7833, 7836, 9002. Tím se vzájemně odlišují všechna společenství v nebesích a všichni andělé ve společenství: 690, 3241, 3519, 3804, 3986, 4067, 4149, 4263, 7236, 7833, 7836. Přesto všichni tvoří láskou od Pána jeden celek: 457, 3986.

¹⁶ Nebe jako celek je rozděleno na dvě království, nebeské a duchovní: 3887, 4138. Andělé nebeského království přijímají Božství Pána svou volní složkou, tedy niterněji než andělé duchovní, kteří je přijímají svou rozumovou složkou: 5113, 6367, 8521, 9935 [9915], 9995, 10124.

besa, která vytvářejí, se nazývají vnitřnější a vyšší.¹⁷ Slovy „vyšší“ či „nižší“ míníme více vnitřní či vnější skutečnosti.¹⁸

(23) Láska, v níž žijí lidé nebeského království, se nazývá láskou nebeskou, a láska, v níž žijí lidé duchovního království, je láskou duchovní. Nebeská láska je láskou k Pánu, duchovní láska je láskou k bližnímu. Jelikož veškeré dobro je věcí lásky (neboť co člověk miluje, to je pro něj dobrem), dobro prvně uvedeného království se nazývá dobrem nebeským a dobro druhého království dobrem duchovním. Z toho vysvítá, čím se obě tato království od sebe liší – tedy že se liší jako dobro lásky k Pánu a dobro lásky k bližnímu.¹⁹ Jelikož první zmiňované dobro je niternějším dobrem a první zmiňovaná láska je niternější láskou, jsou nebeští andělé niternějšími a nazývají se vyššími.

(24) Nebeské království se také nazývá kněžským královstvím Pána a ve Slovu se míní „Jeho příbytkem“, zatímco duchovní království se nazývá Jeho královským královstvím a ve Slovu se míní „Jeho trůnem“. Pán byl ve světě nazýván Ježíšem pro Svě nebeské Božství a Kristem pro Svě duchovní Božství.

(25) Andělé nebeského království Pána daleko převyšují svou moudrostí a slávou anděly duchovního království, neboť přijímají Božství Pána niterněji. Žijí totiž v lásce k Pánu, a tak Mu jsou blíže a jsou s Ním těsněji spojeni.²⁰ To proto, že Božské pravdy přijali a stále přijímají přímo do života, a nikoliv nejprve do paměti a myšlenek jako andělé duchovní. Proto je také mají vepsány ve svých srdcích, vnímají je a téměř je v sobě vidí. Nikdy nerozumují, zda něco je či není pravdou.²¹ Jsou to lidé popsaní u *Jeremjáše* (31,33.34):

¹⁷ Nebesa tvořící nebeské království se nazývají vyšší, zatímco ta, jež tvoří duchovní království, se nazývají nižší: 10068.

¹⁸ Vnitřnější je zobrazováno vyšším a vyšší označuje vnitřnější: 2148, 3084, 4599, 5146, 8325.

¹⁹ Dobro nebeského království je dobrem lásky k Pánu a dobro duchovního království je dobrem lásky k bližnímu: 3691, 6435, 9468, 9680, 9683, 9780.

²⁰ Nebeští andělé svou moudrostí nekonečně převyšují anděly duchovní: 2718, 9995. Jaký je rozdíl mezi nebeskými a duchovními anděly: 2088, 2669, 2708, 2715, 3235, 3240, 4788, 7068, 8121 [8521], 9277, 10295.

²¹ Nebeští andělé nikdy o pravdách víry nerozumují, protože je v sobě vycitují, avšak duchovní andělé o nich rozumují, zda to jsou či nejsou pravdy: 202, 337, 597, 607,

Svůj zákon jim dám do nitra, vepíší jim jej do srdce. ... Už nebude učit každý svého bližního a každý svého bratra: „Poznávejte Hospodina!“ Všichni mě budou znát, od nejmenšího do největšího z nich.

U *Izajáše* se nazývají „vyučení Hospodinem“. (Iz 54,13)²² U *Jana* 6,45.46 sám Pán učí, že lidé vyučovaní Hospodinem jsou ti, které učí Pán.

(26) Uvedli jsme, že tito andělé převyšují moudrostí a slávou ostatní, neboť přijali a stále přijímají Božské pravdy přímo do svého života. Jakmile je uslyší, chtějí je a jednají podle nich, aniž by si je nejprve uložili do paměti a pak přemítali, zda jsou skutečně pravdivé. Vědí okamžitě vlivem od Pána, zda pravda, kterou slyší, je skutečnou pravdou. Pán totiž vplývá bezprostředně v naše chtění a zprostředkovaně skrze naše chtění v naše myšlení; neboli jinými slovy, Pán vplývá bezprostředně v dobro a zprostředkovaně skrze dobro v pravdu.²² Dobrem se nazývá vše, co je věcí vůle, a odtud činu; a pravdou vše, co je předmětem paměti, a odtud myšlení. Veškerá pravda se také mění v dobro a vštěpuje se lásce, jakmile zaujme vůli. Dokud je však pravda v paměti, a odtud v myšlení, není dobrem a nežije. Nestane se ani součástí člověka, neboť člověk je člověkem z vůle, a až následně z rozumu; nikoliv z rozumu odděleného od vůle.²³

784, 1121, 1387 [1384], 1398 [1385, 1394], 1919, 3246, 4448, 7680, 7877, 8780, 9277, 10786.

²² Pán vplývá v dobro a skrze ně v pravdu, a nikoliv naopak – tedy ve vůli a skrze ni v rozum, a ne naopak: 5482, 5649, 6027, 8685, 8701, 10153.

²³ Lidská vůle je vlastním bytím našeho života a přijímací schránou dobra lásky, a rozum je z něj pocházejícím projevem²³ života a přijímací schránou pravdy a dobra víry: 3619, 5002, 9282. Proto je volní život člověka jeho primárním životem, z něhož pochází jeho rozumový život: 585, 590, 3619, 7342, 8885, 9285 [9282], 10076, 10109, 10110. To, co přijala vůle člověka, se stává součástí jeho života a je mu přisvojeno: 3161, 9386, 9393. Člověk je člověkem díky své vůli, a následně díky svému rozumu: 8911, 9069, 9071, 10076, 10106, 10110. Lidé milují a váží si toho, kdo dobře chce a dobře chápe, avšak odmítají a neváží si toho, kdo dobře chápe, ale nechce dobře: 8911, 10076. Člověk i po smrti zůstává takovým, jaká je jeho vůle a z ní plynoucí rozum. Cokoli je věcí pouze rozumu, a nikoliv vůle, vytratí se, protože to ve skutečnosti není v člověku: 9069, 9071, 9282, 9386, 10153.

(27) Tento rozdíl způsobuje, že andělé nebeského království a andělé duchovního království spolu nežijí a nestýkají se. Komunikují mezi sebou pouze pomocí zprostředkujících andělských společenství, jež se nazývají nebesky-duchovní. Právě jejich prostřednictvím vplývá nebeské království do království duchovního.²⁴ Tak nebe tvoří jeden celek, přestože je rozděleno na dvě království. Pán vždy zajišťuje, aby byli takoví zprostředkující andělé, skrze něž dochází ke komunikaci a udržuje se spojení.

(28) Jelikož v dalším textu detailně pojednám o andělech obou království, vynechám nyní podrobnosti.

²⁴ Mezi oběma královstvími dochází ke komunikaci a udržuje se spojení prostřednictvím andělských společenství nazývaných nebesky-duchovní: 4047, 6435, 8787 [8796], 8881 [8802]. O vlivu Pána skrze nebeské království do království duchovního: 3969, 6366.

5. *Existují troje nebesa.*

(29) Existují troje nebesa, jež se od sebe velmi jasně odlišují: nejvnitřnější neboli třetí nebe, prostřední neboli druhé nebe a vnější⁽²⁴⁾ neboli první nebe. Tato nebe následují jedno za druhým a mají se k sobě jako nejvyšší část lidského těla čili hlava, prostřední část neboli trup a nejnižší část neboli nohy; nebo také jako vrchní, prostřední a spodní část domu. Toto pořadí sleduje i Božství plynoucí a sestupující od Pána. Tak je za účelem nutného řádu nebe rozděleno na tři části.

(30) Hlubší oblasti člověka – jeho vnitřní a vnější mysl⁽²⁵⁾ – jsou uspořádány obdobně. Člověk má svůj nejniternější, prostřední a vnější charakter. Když byl stvořen, byly do něj vneseny všechny stupně Božského řádu, takže byl učiněn formou Božského řádu, a tedy nebem v nejmenší podobě.²⁵ Proto jsme také svým nitrem ve styku s nebesy a po smrti přicházíme mezi anděly – mezi anděly nejvnitřnějšího, prostředního nebo vnějšího nebe, a to podle toho, jak jsme přijímali Božské dobro a pravdu od Pána, když jsme žili ve světě.

25 Do člověka byly vneseny všechny prvky Božského řádu a člověk je od stvoření formou Božského řádu: 4219, 4220 [4222], 4223, 4523, 4524, 5114, 5368 [3628, 5168], 6013, 6057, 6605, 6626, 9706, 10156, 10472. Vnitřní člověk v nás je utvořen k obrazu nebe a vnější člověk k obrazu světa; proto také dávní lidé nazývali člověka mikrokosmem: 4523, 5368 [3628, 5115], 6013, 6057, 9279, 9706, 10156, 10472. Tak je člověk od stvoření co do svého nitra nebem v nejmenší podobě k obrazu největšího, a je jím i člověk, který byl stvořen znovu neboli znovuzrozen Pánem: 911, 1900, 1982 [1928], 3624–3631, 3634, 3884, 4041, 4279, 4523, 4524, 4625, 6013, 6057, 9279, 9632.

(31) Božství, které od Pána plyne do třetího neboli nejvnitřnějšího nebe a je tam přijímáno, se nazývá nebeské, a andělé třetího nebe se nazývají nebeští andělé. Božství, které od Pána plyne do druhého neboli prostředního nebe a je tam přijímáno, se nazývá duchovní, a tamní andělé se nazývají duchovní andělé. A Božství, které od Pána plyne do vnějšího neboli prvního nebe a je tam přijímáno, se nazývá přírodní. Jelikož však přírodnost tohoto nebe není stejná jako přírodnost našeho světa, ale má v sobě duchovní a nebeskou složku, nazývá se duchovně-přírodním a nebesky-přírodním nebem a tamní andělé duchovně-přírodními a nebesky-přírodními anděly.²⁶ Duchovně-přírodními se nazývají ti, kdo přijímají vliv z prostředního neboli druhého (tedy duchovního) nebe, a nebesky-přírodními ti, kdo přijímají vliv z třetího neboli nejvnitřnějšího (tedy nebeského) nebe. Duchovně-přírodní a nebesky-přírodní andělé se od sebe liší, a přesto tvoří jedno nebe, protože jsou na stejném stupni.

(32) Každé nebe má svou vnitřní a vnější oblast. Andělé žijící ve vnitřní oblasti se nazývají vnitřními anděly, zatímco andělé žijící ve vnější oblasti se nazývají vnějšími anděly. Vnější a vnitřní oblasti v nebesích (a v každém jednotlivém nebi) se k sobě mají jako volní a rozumová složka v člověku – vnitřní část nebes odpovídá vůli a vnější část rozumu. Vše, co se týká vůle, má svou rozumovou stránku a jedno bez druhého nemůže existovat. Vůle je jako plamen a její rozumovost je jako světlo z tohoto plamene.

(33) Měli bychom si dobře uvědomit, že právě nitro andělů určuje, ve kterém nebi se nacházejí. Čím niterněji jsou andělé otevřeni Pánu, v tím vnitřnějším nebi jsou. Nitro každého anděla, ducha i člověka má tři úrovně. Ti, kteří mají otevřen třetí stupeň, jsou v nejvnitřnějším nebi, zatímco ti, kteří mají otevřen druhý nebo jen první stupeň, jsou v prostředním nebo ve vnějším nebi.

Nitro se otevírá přijímáním Božského dobra a Božské pravdy. Lidé, kteří jsou vzněcováni Božskými pravdami a přijímají je bezprostředně od svého života, tedy do své vůle a z ní do činů, jsou v nejvnitřně-

²⁶ Jsou tři nebesa, nejvnitřnější, prostřední a vnější, neboli třetí, druhé a první: 684, 9594 [9594], 10270. Stejný trojný řád v nebesích sleduje i dobro: 4938, 4939, 9992, 10005, 10017. Dobro nejvnitřnějšího neboli třetího nebe se nazývá nebeské, dobro prostředního neboli druhého nebe duchovní, a dobro vnějšího neboli prvního nebe duchovně-přírodní: 4279, 4286, 4938, 4639, 9992, 10005, 10017, 10068.

ším neboli třetím nebi; a v něm se jejich poloha řídí tím, jak přijímají dobro z pohnutky k pravdě. Ti však, kdo Božské pravdy nepřijímají bezprostředně do vůle, ale do paměti a odtud do rozumu, a až následně je chtějí a činí, jsou v prostředním neboli druhém nebi. Lidé, kteří mravně žijí a věří v Božství, avšak nemají příliš zájem o to, aby byli poučováni, jsou ve vnějším neboli prvním nebi.²⁷ Můžeme tedy vidět, že je to stav nitra, který vytváří nebe, a že nebe je uvnitř každého jedince, a nikoli mimo něj. Tomu učí i Pán slovy:

Království Boží nepřichází tak, abyste to mohli pozorovat; ani se nedá říci: „Hle, je tu“ nebo „je tam“! Vždyť království Boží je mezi vámi! (L 17,20-21)

(34) Směrem dovnitř přibývá veškeré dokonalosti a směrem ven jí ubývá, neboť niternější věci jsou blíže Božství a samy o sobě jsou čistší, zatímco více vnější věci jsou od Božství vzdálenější a samy o sobě jsou hrubší.²⁸ Dokonalost andělů spočívá v inteligenci, moudrosti, lásce a veškerém dobru, a z toho plynoucí blaženosti; nikoli však v blaženosti bez těchto kvalit – taková blaženost je totiž vnější, a nikoliv vnitřní.

Jelikož nitro andělů nejvnitřnějšího nebe je otevřeno na třetím stupni, jejich dokonalost nesmírně převyšuje dokonalost andělů prostředního nebe, kteří mají své nitro otevřeno na druhém stupni. Podobně dokonalost andělů prostředního nebe převyšuje dokonalost andělů nebe vnějšího.

(35) Tyto rozdíly zabraňují andělům jednoho nebe vstoupit k andělům jiného nebe: nikdo z nižšího nebe nemůže vystoupit do vyššího a nikdo z vyššího nebe nemůže sestoupit do nižšího. Když někdo z nižšího nebe vystoupí vzhůru, je zachvácen úzkostí přecházející až v bolest a nemůže spatřit žádné tamní obyvatele, a již vůbec s nimi nemůže hovořit. Když sestoupí někdo z vyššího nebe, ztrácí svou moudrost, zadrhává se v řeči a upadá v zoufalství.

²⁷ V člověku je tolik stupňů života, kolik je nebes, a po smrti se otevírají podle toho, jak člověk žil: 3747, 9594. Nebe je v člověku: 3884. Proto ti, kdo ve světě do sebe přijali nebe, po smrti do nebe přicházejí: 10717.

²⁸ Niternější věci jsou dokonalější, neboť jsou blíže Božství: 3405, 5146, 5147. V nitru jsou tisíce a tisíce věcí, jež se navenek jeví jako jediná obecná věc: 5707. Čím více se člověk povznáší z vnějšku k nitru, tím více vchází do světla, a tak v inteligenci. Toto povznesení je jako přechod ze stínu do světla: 4598, 6183, 6333 [6313].